

Sygn. akt I ACa 122/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Markiewicz (spr.)

Sędziowie: SA Przemysław Kurzawa

SO (del.) Adrianna Szewczyk-Kubat

Protokolant: st. sekr. sąd. Joanna Baranowska

po rozpoznaniu w dniu 22 sierpnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. B.

przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej (...) z siedzibą w G. – następcy prawnemu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w Głównym Urzędzie Statystycznym z siedzibą w W.

o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 6 października 2011 r. , sygn. akt I C 646/10

I. prostuje zaskarżony wyrok w ten sposób, że w jego komparycji oznaczenie pozwanej jako: „Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w Głównym Urzędzie Statystycznym z siedzibą w W.” zastępuje oznaczeniem: „Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) z siedzibą w G. – następcy prawnemu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej w Głównym Urzędzie Statystycznym z siedzibą w W.”;

II. zmienia zaskarżony wyrok:

a/ w punkcie drugim w ten sposób, że kwotę 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia obniża do kwoty 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych, oddalając powództwo o zapłatę kwoty 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od tej kwoty,

b/ w punkcie piątym w ten sposób, że kwotę 1.550 (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt) złotych obniża do kwoty 1.050 (jeden tysiąc pięćdziesiąt) złotych;

III. oddala apelację w pozostałej części;

IV. zasądza od B. B. na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej (...) z siedzibą w G. kwotę 750 (siedemset pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu części opłaty od apelacji;

V. znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 122/12

UZASADNIENIE

Powódka B. B. wniosła pozew przeciwko pozwanej Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo - Kredytowej w Głównym Urzędzie Statystycznym w W. o:

1. nakazanie pozwanej usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powódki poprzez zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia w formie pisemnej do rąk powódki oraz do zamieszczenia na własny koszt treść tego oświadczenia w dzienniku (...), na drugiej stronie działu ekonomicznego (...), w rozmiarze 1/8 kolumny, przy użyciu czcionki Times New Roman o wielkości „12”, o następującej treści:

Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo - Kredytowa w Głównym Urzędzie Statystycznym z siedzibą w W. przeprasza Panią B. B. za bezprawne i świadome wykorzystanie jej danych osobowych - bez jej zgody i wiedzy - przy sporządzeniu umowy (nr (...) z dnia 12 października 2007r.) z inną osobą, a następnie przekazanie do Biura (...) S.A. z siedzibą w W. nieprawdziwych informacji co do rzekomego poręczenia przez Panią B. B. zobowiązania innej osoby, co w konsekwencji naruszyło jej cześć i dobre imię. Powyższe oświadczenie złożone jest w skutek przegranego procesu", w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku.”,

2. upoważnienie powódki do dokonania powyższej publikacji na koszt pozwanej, w przypadku niewykonania wyroku przez pozwaną w przedmiotowym zakresie i wskazanym przez Sąd w wyroku terminie,

3. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty,

4. zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że pozwana przekazała do Biura (...) S.A. informację, jakoby powódka miała poręczyć kredyt udzielony przez pozwaną osobie nieznaną powódce. W wyniku przekazania tej informacji powódka nie mogła uzyskać kredytu w (...) Banku (...) S.A. Powódka została posądzona o złożenie fałszywego oświadczenia, co naraziło ją na wyjątkowo ujemne przeżycia godzące w jej cześć i dobre imię.

Pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w Głównym Urzędzie Statystycznym w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu.

Wyrokiem z dnia 6 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. nakazał pozwanej usunięcie skutków naruszenia dóbr osobistych powódki poprzez zobowiązanie pozwanej do złożenia oświadczenia w formie pisemnej do rąk powódki o następującej treści:

Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa w Głównym Urzędzie Statystycznym z siedzibą w W. przeprasza Panią B. B. za bezprawne wykorzystanie jej danych osobowych bez jej zgody i wiedzy przy sporządzeniu umowy nr (...) z dnia 12 października 2007r. z inną osobą, a następnie przekazanie do Biura (...) S.A. z siedzibą w W. nieprawdziwych informacji co do rzekomego poręczenia przez Panią B. B. zobowiązania innej osoby, co w konsekwencji naruszyło jej cześć i dobre imię. Powyższej oświadczenie złożone jest w skutek przegranego procesu", w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się wyroku,

II. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 30.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 8 kwietnia 2010r. do dnia zapłaty,

III. w pozostałym zakresie powództwo oddalił,

IV. zniósł koszty postępowania między stronami co do kosztów wynagrodzenia pełnomocników procesowych,

V. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.550 zł z tytułu zwrotu opłaty od pozwu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w 2007 r. powódka zawarła z pozwaną trzy umowy pożyczki w oddziale (...) w Al. (...) w W.. W imieniu pozwanej umowy zostały podpisane przez kasjera J. Z.. W wyniku zawarcia w/w umów powódka udostępniła pozwanej swoje dane osobowe, wyrażając w w/w umowach zgodę na ich przetwarzanie przez pozwaną jedynie i wyłącznie w ramach realizacji ww. umów oraz na przekazywanie tych danych podmiotom współpracującym ze (...) w GUS, w tym również do Biura (...) S.A. (dalej: (...) S.A.) - zgodnie z zasadami przetwarzania danych osobowych, określonymi w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych.

W marcu 2010r. powódka udała się do doradcy kredytowego w celu zawarcia umowy kredytowej z wybranym bankiem. Powódka miała wówczas problemy finansowe, potrzebowała pieniędzy na spłatę innych zobowiązań oraz chciała wspomóc finansowo swoją córkę. W ramach procedury kredytowej powódka złożyła u doradcy stosowne oświadczenia o jej dotychczasowych zobowiązaniach, mających wpływ na jej zdolność kredytową, w tym m.in. o istniejących wówczas zobowiązaniach z tytułu pożyczek, udzielonych jej przez pozwaną w 2007 r. Wniosek kredytowy został złożony do (...) Bank (...) S.A. Po dokonaniu czynności sprawdzających okazało się, iż na skutek przekazanych przez (...) w GUS informacji do (...) S.A., w bazie danych (...) S.A. zamieszczona została informacja, że powódka miała poręczyć pożyczkę w wysokości 25.000 zł., udzieloną przez (...) w GUS, na podstawie umowy nr (...) z dnia 12.10.2007 r. M. K.. Powódka nie zna M. K.. Egzemplarz umowy pożyczki udzielonej M. K. zaginął. Na podstawie tej informacji (...) Bank (...) S.A. odmówił powódce kredytu. Powódka nie uzyskała także kredytu w innym banku.

Powódka nigdy nie występowała w charakterze poręczyciela jakichkolwiek zobowiązań innych osób zaciągniętych w (...) w GUS w W..

W piśmie z dnia 31 marca 2010r. powódka wystosowała do pozwanej wezwanie do niezwłocznego usunięcia skutków ww. naruszeń jej dóbr osobistych, m.in. poprzez spowodowanie usunięcia nieprawdziwych informacji z bazy (...) S.A., a nadto do zapłaty kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w związku z naruszeniem jej dóbr osobistych w terminie do dnia 7 kwietnia 2010 r.

W odpowiedzi na w/w wezwanie pozwana wyraziła ubolewanie i stwierdziła, iż doszło do tego wskutek omyłki. Pozwana odmówiła zapłaty kwoty 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powódkę krzywdę. W dniu 5 maja 2010 r. pozwana wysłała powódce zaświadczenie, że powódka nie posiada u pozwanej żadnego zadłużenia.

W dniu 8 czerwca 2010 r. pozwana złożyła korektę danych w zakresie rachunków kredytowych do (...) S.A. z wyjaśnieniem, że powódka została wpisana jako poręczyciel pożyczki, której nie poręczała. Zaistniała sytuacja była spowodowana nieuczciwością pracownika (...).

W Prokuraturze Rejonowej (...) toczyło się śledztwo na wniosek pozwanej w sprawie przedłożenia w dniu 12 października 2007r. w W. w (...) stwierdzającego nieprawdę dokumentu w postaci oświadczenia poręczyciela B. B. dotyczącego okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania pożyczki na nazwisko M. K. w kwocie 25.000 zł w (...). Postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2010 r. postępowanie zostało umorzone.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo zasadne. Wskazał, że zgodnie z art. 23 k.c. część osoby fizycznej należy do chronionych prawnie dóbr osobistych. Część to zasłużone dobre imię, sława, opinia, jaką mają inni o wartości osoby, jej obraz w ich oczach. Naruszenie tego dobra, polega w szczególności na przypisaniu tej osobie cech lub właściwości, które mogą ją poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności oraz rozpowszechnieniu takiego zarzutu.

Zdaniem Sądu Okręgowego doszło do naruszenia czci powódki. Informacje o rzekomym poręczeniu przez powódkę kredytu zaciągniętego w (...) w GUS w W. znalazły się w bazie informacji kredytowych na skutek nienależytego wykonywania przez (...) w GUS w W. obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, w tym poważnych nieprawidłowości w zakresie obowiązku (...) w GUS w zakresie przetwarzania danych merytorycznie poprawnych i zabezpieczenia danych osobowych powódki przed ich użyciem przez nieuprawnione osoby w sposób sprzeczny z prawem. W konsekwencji, dane osobowe powódki zostały wykorzystane przez (...) w GUS przy sporządzaniu ww. umowy z dnia 12.10.2007 r. - bez jej wiedzy, zgody i obecności, a następnie - ww. nieprawdziwe informacje o rzekomym poręczeniu przez powódkę zobowiązań wynikających z ww. umowy zostały przez pozwaną przekazane do (...) S.A.

W konsekwencji bezprawnego przekazania do bazy danych (...) S.A. informacji o rzekomym poręczeniu przez powódkę zobowiązania osoby trzeciej banki odmówiły powódce udzielenia kredytu. Wobec banków i swojego doradcy kredytowego powódka okazała się osobą niewiarygodną i nierzetelną, gdyż miała podstępnie zataić fakt rzekomego poręczenia ww. zobowiązania i wynikających z niego obciążeń. Powyższe oskarżenie, godzące w cześć i dobre imię powódki, wywołało u niej niezwykle ujemne przeżycia, poczucie nieuzasadnionego wstydu. Ponadto powódka została pozbawiona możliwości rozwiązania swoich problemów finansowych.

W ocenie Sądu I instancji wysokość odpowiedniego, należnego powódce zadośćuczynienia winna wynosić 30.000 zł. Kwota ta uwzględnia w ocenie Sądu zarówno charakter skutków naruszenia dobra osobistego powódki, przede wszystkim psychicznych, ich rozmiar jak i czas trwania. Utrata przez powódkę możliwości realizacji zaplanowanych inwestycji i brak możliwości pomocy finansowej córce spowodowały u powódki pogłębienie poczucia krzywdy. Zdaniem Sądu zadośćuczynienie w takiej wysokości nie stanowi także środka represji wobec pozwanej, a jedynie ma na celu choćby częściową rekompensatę ujemnych doznań powódki, które - co oczywiste nie mogą być jednak w pełni wyeliminowane w ten tylko sposób, tj. za pomocą pieniędzy, niezależnie od wysokości możliwego do przyznania zadośćuczynienia. W pozostałym zakresie, tj. ponad zasądzoną kwotę 30.000 zł, żądanie zadośćuczynienia zostało oddalone.

Oddalone zostało także żądanie dotyczące publikacji treści przeprosin w ogólnopolskim dzienniku ze względu na mniejszy zasięg tego naruszenia. Wobec tego stwierdzenia dalej idące żądanie dotyczące upoważnienia powódki do dokonania powyższej publikacji na koszt pozwanej także uległo oddaleniu.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy wskazał art. 102 k.p.c.

Pozwana w apelacji zaskarżyła wyrok w części, tj. w pkt. II oraz pkt. V, zarzucając mu:

a. błąd w ustaleniach faktycznych skutkujący naruszeniem przepisów postępowania tj.

- art. 231 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, iż jedyną przyczyną odmowy udzielenia powódce pożyczki przez (...) Bank (...) S.A. było umieszczenie jej danych osobowych w(...)
- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny i sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania przez przyjęcie, iż odmowa udzielenia kredytu poczyniła znaczne spustoszenia i szkodę w psychice powódki oraz naruszyła jej cześć mimo, iż informacja o jej widnieniu w BIK nie dotarła do opinii publicznej,

c. naruszenie przepisów prawa materialnego:

- przez błędną wykładnię przepisu art. 23 i 24 k.c. poprzez przyjęcie, iż doszło do naruszenia dobra osobistego w postaci czci powódki w sytuacji, gdy nie wykazała ona bezprawności postępowania pozwanej,

- przez (należy wnosić, że błędną wykładnię bądź błędne zastosowanie – w apelacji oczywista nieścisłość w tym zakresie) art. 26, art. 32, art. 33 oraz art. 35 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o ochronie danych osobowych poprzez przyjęcie, iż pozwana naruszyła obowiązki wynikające dla administratora danych w przepisów w/w ustawy.

W uzasadnieniu apelacji wskazała, że wysokość zadośćuczynienia przyznanego powódce jest zawyżona.

Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w punktach II i V i oddalenie powództwa, zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, względnie - uchylenie zaskarżonego orzeczenia w punkcie II i V i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy jednoczesnym pozostawieniu mu do rozstrzygnięcia o kosztach instancji odwoławczej.

Do apelacji dołączyła odpis KRS, że którego wynika, że w listopadzie 2010 r. (...) w GUS został przejęty przez Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową (...) z siedzibą w G..

Powódka wnosiła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja częściowo zasługuje na uwzględnienie, aczkolwiek większość jej zarzutów jest chybiona. Na akceptację nie zasługują ani zarzuty naruszenia prawa materialnego, ani prawa procesowego, zmierzające do zakwestionowania ustaleń Sądu Okręgowego co do samego faktu naruszenia dóbr osobistych powódki, jak i bezprawności zachowania strony pozwanej – przede wszystkim z uwagi na fakt, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zawarte w punkcie I wyroku, uwzględniające w części roszczenie niemajątkowe powódki, jest prawomocne (apelacja nie zaskarża go). Sąd Apelacyjny rozstrzygający apelację jest więc nim związany zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. Związanie treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez wskazane w przepisie art. 365 § 1 k.p.c. podmioty, że w objętej tym orzeczeniem sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. Podmioty te są związane dyspozycją konkretnej i indywidualnej normy prawnej wywiezionej przez sąd z przepisów prawnych zawierających normy generalne i abstrakcyjne w procesie subsumcji określonego stanu faktycznego (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 20 września 2011 r., III SK 5/11, LEX nr 110133). Również w wyroku z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 563/10 (LEX nr 864020) Sąd Najwyższy stwierdził, że związanie treścią prawomocnego orzeczenia oznacza nakaz przyjmowania przez podmioty wymienione w art. 365 § 1 k.p.c., że w objętej orzeczeniem sytuacji faktycznej stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wiążącego orzeczenia. Oznacza to, że Sąd Apelacyjny związany jest ustaleniami prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 6 października 2011 r., iż zachowanie pozwanego polegające na ujawnieniu w(...) danych powódki jako poręczycielki pożyczki udzielonej M. K. było bezprawne i spowodowało naruszenie czci powódki, której bank odmówił udzielenia kredytu, zarzucając niewiarygodność poprzez zatajenie informacji o poręczeniu.

Moc wiążąca orzeczenia merytorycznego, określona w art. 365 § 1 k.p.c. może być brana pod uwagę w zasadzie tylko w innym postępowaniu sądowym niż to, w którym je wydano. Orzeczenie takie uzyskuje wszak moc wiążącą z chwilą uprawomocnienia się, a więc w momencie definitywnego zakończenia postępowania. W kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, nie podlega ona już ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 maja 2011 r., I PK 203/10, LEX nr 896451). Powyższe stanowisko zachowuje aktualność w niniejszej sprawie, gdzie wyrok Sądu Okręgowego w dacie rozpoznawania apelacji był w części prawomocny. Oznacza to, że mimo zarzutów apelacji nie podlegają ponownemu badaniu kwestie naruszenia przez pozwaną dobra osobistego powódki i bezprawności jego zachowania.

Niezależnie od powyższego stwierdzenia zarzuty pozwanej w tym zakresie są również merytorycznie niezasadne. Co się tyczy zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., wskazać trzeba, że zwalczanie swobodnej oceny dowodów nie może polegać tylko na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń opartej na własnej ocenie, lecz konieczne jest przy posłużeniu się argumentami wyłącznie jurydycznymi wykazanie, że wskazane w art. 233 §

1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wyrok sprawy (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r., VI ACa 306/08, Dz.Urz.UOKiK 2008/4/40). Jeżeli zaś z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza więc stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 19 czerwca 2008 r., I ACa 180/08, LEX nr 468598). Apelacja takich argumentów nie zawiera, poprzestając na gołosłownej polemice z ustaleniami Sądu I instancji. Wbrew jej twierdzeniom zostały wykazane przesłanki odpowiedzialności pozwanej wynikające z art. 24 k.c. Poza sporem pozostaje okoliczność, że pozwana ujawniła w(...) dane osobowe powódki jako poręczycielki umowy pożyczki, mimo że powódka takowego poręczenia nie udzieliła. Zatem zgoda powódki na udostępnianie jej danych osobowych udzielona w związku z zawieraniem przez nią umowami z przyczyn oczywistych nie mogła dotyczyć owego poręczenia, przede wszystkim zaś – powódka poręczenia nie udzieliła. W konsekwencji trafne jest stwierdzenie, że pozwana udostępniła dane osobowe powódki osobom nieuprawnionym – wszystkim, które mogły skorzystać z bazy(...) i na jej podstawie ustalić, że powódka jest poręczycielką umowy pożyczki. Na okoliczność przyczyny nieudzielenia jej kredytu przez bank powódka zaoferowała dowód w postaci zeznań świadka M. B. – jej doradcy kredytowego. Z ich treści w sposób jednoznaczny wynika, że powodem odmowy była ocena powódki jako osoby niewiarygodnej z uwagi na zatajenie faktu udzielenia poręczenia umowy pożyczki. Strona pozwana nie podważyła wiarygodności zeznań wymienionego świadka, natomiast na etapie apelacji podniosła, że powódka nie udowodniła, iż nieujawnienie przez nią poręczenia było wyłączną przyczyną odmowy udzielenia kredytu. Jest to próba odwrócenia zasady ciężaru dowodu wynikającej z art. 6 k.c., zgodnie z którym ciężar wykazania okoliczności faktycznej spoczywa na stronie, która wywodzi z niej skutki prawne. Skoro więc powódka udowodniła za pomocą niekwestionowanych zeznań świadka, że przyczyną nieudzielenia kredytu było rzekome zatajenie przez nią umowy poręczenia, zaś pozwana twierdziła, iż stały za tym inne przesłanki (np. brak zdolności kredytowej powódki), rzeczą pozwanej, nie zaś powódki, było ich wykazanie. Tymczasem inicjatywy w tym kierunku pozwana nie wykazała. Tym samym zarzut naruszenia art. 231 k.p.c. nie jest zasadny.

W następstwie zachowania pozwanej powódka doznała naruszenia dobra osobistego w postaci czci, ponieważ dla banku okazała się osobą niewiarygodną, a wręcz nieuczciwą, zatajającą swoje zobowiązania. Zatem Sąd Okręgowy prawidłowo zastosował art. 23 k.c.

Wbrew tezie apelującej wykazana została również bezprawność jej zachowania, przy czym zauważyć trzeba, że art. 24 k.c. kreuje domniemanie bezprawności naruszcyciela dóbr osobistych i to na nim (a więc na pozwanej) spoczywa obowiązek jego obalenia. Pozwana powinności tej nie sprostowała. Z korekty danych w zakresie rachunków kredytowych zawartych w bazie (...) S.A. (k 41), wystawionej przez pozwaną i niekwestionowanej przez nią tudzież z zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa skierowanego przez pozwaną do Prokuratury wynika jasno, że wskazanie powódki jako poręczycielki pożyczki, której w istocie nie poręczała, było spowodowane nieuczciwością pracownika pozwanej. Wprawdzie są to dokumenty prywatne, ale oba wystawione przez pozwaną, więc zgodnie z art. 253 k.c. na pozwanej spoczywał ciężar wykazania ich nieprawdziwości. Pozwana jednak nie tylko nie przeczyła ich prawdziwości, ale też nie kwestionowała treści w nich zawartych.

W odniesieniu do roszczeń opartych na art. 448 k.c. także najczęściej przyjmuje się, iż każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne, chyba że zostaną wykazane okoliczności wyłączające bezprawność, a więc stosuje się konstrukcję przewidzianą w art. 24 k.c. Oznacza to, że dochodzący roszczenia o zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c. nie jest obciążony obowiązkiem wykazania bezprawności naruszenia. Takie stanowisko można wywnioskować z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 r., V CSK 431/06 (OSNC 2008/1/13). Jak wyżej wskazano, pozwana domniemania bezprawności naruszenia nie obaliła. Bez wątplenia podjęcie przez pozwaną – po interwencji powódki

– kroków zmierzających do jej wykreślenia z(...) nie stanowi o braku bezprawności działania pozwanej, ponieważ doszło do nich już po naruszenia czci powódki. Tym samym zarzuty naruszenia przez Sąd I instancji ustawy o ochronie danych osobowych są chybione.

Pytanie, czy wina stanowi przesłankę odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c., odzwierciedla jedną z najpoważniejszych kontrowersji, które przepis ten wywołał w orzecznictwie i w piśmiennictwie. Obecnie można już mówić o ukształtowaniu się dominującego stanowiska, dającego się ująć w tezie, że winę zalicza się do przesłanek roszczeń przewidzianych w art. 448 k.c. Stanowisko takie, zgodne z większością wcześniejszych orzeczeń i uznane za miarodajne, zajął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 9 września 2008 r., III CZP 31/08 (OSNC 2009, nr 3, poz. 46). Pogląd taki zdecydowanie przeważa również w doktrynie.

Co do ciężaru dowodu - o ile pokrzywdzony żądający na podstawie art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego, a wobec brzmienia art. 24 § 1 k.c. to ewentualnie adresat roszczeń musiałby dowieść braku bezprawności naruszeń, o tyle to na pokrzywdzonym spoczywa ciężar dowodu winy, chociażby w najlżejszej postaci, ponieważ przesłanką zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych jest krzywda wyrządzona z winy umyślnej lub nieumyślnej, niekoniecznie wskutek rażącego niedbalstwa.

W niniejszej sprawie za podstawę odpowiedzialności pozwanej za zachowanie pracownika uznać można art. 430 k.c., zgodnie z którym kto na własny rachunek powierza wykonanie czynności osobie, która przy wykonywaniu tej czynności podlega jego kierownictwu i ma obowiązek stosować się do jego wskazówek, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną z winy tej osoby przy wykonywaniu powierzonych jej czynności. Z przywołanej korekty danych z k 41, sporządzonej przez pozwaną, wynika, że przyczyną naruszenia dóbr osobistych powódki była nieuczciwość pracownika pozwanej, a więc czyn niedozwolony.

Powierzający odpowiada na zasadzie ryzyka za szkodę wyrządzoną przez podwładnego. Wina powierzającego jest prawnie nieistotna dla kwalifikacji jego odpowiedzialności na podstawie art. 430 k.c., wymagana jest jedynie wina podwładnego, zaś przypisanie mu przez pozwaną nieuczciwości oznacza, że sama pozwana nie kwestionuje winy podwładnego. Odpowiedzialność powierzającego jest więc w istocie szersza niż podwładnego w tym znaczeniu, że dla jej powstania nie jest wymagana wina powierzającego. Dotyczy to jednak jedynie niemajątkowej ochrony dóbr osobistych, bowiem norma art. 448 k.c. jest przepisem szczególnym.

W ocenie Sądu Apelacyjnego jednak w zachowaniu samej pozwanej można dopatrzeć się winy w postaci co najmniej rażącego niedbalstwa, co pozwala przypisać jej odpowiedzialność za własny czyn niedozwolony. Z akt postępowania przygotowawczego wynika, że pożyczka, którą rzekomo miała poręczyć powódka, została udzielona bez opinii komisji kredytowej działającej w (...), zaś cała dokumentacja z nią związana zaginęła (notatka urzędowa k 40, zeznania świadka P. G. k 33 – 34 akt postępowania przygotowawczego). Oznacza to, że u pozwanej nie było bądź funkcjonował nienależycie system kontroli pracowników, nie sprawdzano prawidłowości podejmowania decyzji o udzieleniu pożyczki ani dokumentów źródłowych, w tym autentyczności podpisów stron umów poprzez porównanie ich z wzorami podpisów, nie funkcjonowały też procedury weryfikacji danych przed zgłoszeniem ich do (...) S.A. Brak kontroli umożliwił wskazanie w umowie pożyczki powódki jako poręczycielki, mimo że poręczenia nie udzieliła, a w konsekwencji umieszczenie jej danych osobowych w bazie(...).

Podkreślić trzeba, że pozwana prowadzi profesjonalną działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek, zatem ma obowiązek działać z zachowaniem standardu podwyższonej staranności, który w tym przypadku nie został utrzymany. Spełniona więc została przesłanka winy pozwanej, co aktualizuje roszczenie o zadośćuczynienie.

Natomiast uzasadniony jest zarzut zawyżenia zadośćuczynienia. Jakkolwiek ujawnienie wpisu powódki w(...) wiązało się dla niej z ujemnymi przeżyciami i stresem, a jego wymiernym skutkiem była odmowa udzielenia kredytu, to jednak pozwana podjęła działania, by zminimalizować skutki naruszenia dóbr osobistych powódki, czego rezultatem był wniosek z dnia 8 czerwca 2010 r. o korektę danych osobowych powódki w(...), który doprowadził do jej wykreślenia z

tej bazy. Nadto z zeznań powódki wynika, że po tym fakcie uzyskała oczekiwany kredyt konsolidacyjny (k 86). Powódka nie wykazała, by opóźnienie w uzyskaniu kredytu łączyło się dla niej z jakimikolwiek negatywnymi konsekwencjami.

W rezultacie Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że zadośćuczynienie w kwocie 30.000 zł jest rażąco zawyżone w stosunku do następstw naruszenia czci i dobrego imienia powódki, które obiektywnie rzecz biorąc nie były znaczne i w ciągu kilku miesięcy ustały, jak również przy uwzględnieniu zachowania pozwanej po wykryciu naruszenia dóbr osobistych, która podjęła skuteczne działania zmierzające do usunięcia naruszeń. Dlatego też zasadne było obniżenie tej sumy o połowę - do kwoty 15.000 zł. Zdaniem Sądu Apelacyjnego kwota ta stanowi z jednej strony realną kompensatę krzywdy powódki, z drugiej zaś nie jest nadmiernie dolegliwa dla strony pozwanej i uwzględnia wskazane powyżej okoliczności rzutujące na skalę naruszenia oraz dobrą wolę pozwanej dla usunięcia jego następstw.

Obniżenie kwoty zadośćuczynienia do kwoty 15.000 zł skutkowało koniecznością zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu w zakresie opłaty od pozwu. Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że zasadne jest zastosowanie art. 100 k.p.c. poprzez rozliczenie kosztów między stronami. Powódka wygrała proces w zakresie roszczenia niemajątkowego w połowie (co do jednego sposobu przeprosin), więc z tego tytułu należy jej się połowa opłaty od pozwu czyli 300 zł (600 zł:2). Od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia opłata od pozwu wynosi 750 zł, zatem łącznie pozwana winna zwrócić powódce kwotę 1.050 zł (300 zł+750 zł) tytułem części opłaty od pozwu.

Co się tyczy kosztów zastępstwa procesowego stron, brak było podstaw do zmiany rozstrzygnięcia Sądu I instancji w tym zakresie. Stawka wynagrodzenia pełnomocnika procesowego zarówno od kwoty uwzględnionej, jak i oddalonego roszczenia o zadośćuczynienie, jest taka sama, zatem zasadne było ich zniesienie z tym, że podstawą prawną rozstrzygnięcia jest również art. 100 k.p.c., nie zaś wadliwie przywołany przez Sąd Okręgowy przepis art. 102 k.p.c. W tym miejscu wskazać trzeba, że Sąd ten nie przytoczył żadnych okoliczności faktycznych wskazujących na możliwość zastosowania tej ostatniej normy prawnej, a ani charakter sprawy, ani sytuacja materialna czy osobista stron nie uzasadniają odstępstwa od ogólnych zasad odpowiedzialności za wynik procesu.

Z tych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i art. 385 k.p.c., zaś rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zapadło na mocy art. 100 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. w oparciu o przytoczoną wyżej argumentację dotyczącą kosztów procesu w I instancji i przy uwzględnieniu faktu, że każda ze stron wygrała postępowanie apelacyjne w połowie. Kwota 750 zł należna pozwanej z tytułu części opłaty od apelacji odpowiada połowie opłaty od apelacji poniesionej przez stronę pozwaną.

Sprostowania oznaczenia strony pozwanej Sąd Apelacyjny dokonał w trybie art. 350 § 1 i 3 k.p.c. Wprawdzie to pozwana, mimo wiedzy o przejęciu (...) przy GUS, nie powiadomiła o tym Sądowi Okręgowemu, jednak Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wobec jawności treści KRS powyższą wiedzę Sąd I instancji mógł poznać z urzędu, dlatego też sprostowanie było dopuszczalne. Jednocześnie Sąd Apelacyjny nie sprostował oznaczenia pozwanej w treści oświadczenia zawartego w punkcie I wyroku z uwagi na fakt, że kognicją tego Sądu nie było objęte powyższe rozstrzygnięcie, a nadto oznaczałoby to ingerencję w treść żądania pozwu.